

К.е.н., доцент Антоненко В.М.

доцент кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки,

Власов О.О.

магістр ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» м.

Покровськ

Email: alieksandr-vlasov-95@mail.ru

ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ ЗА 2014-2018 Р.Р. ТА ЇЇ ОЦІНКА

Постановка проблеми. Найбільш ефективним показником «здоров'я» економіки країни є її фінансовий стан. Адже фінансова система не тільки забезпечує необхідні взаємозв'язки в економіці, а є одним з найвпливовіших важелів макроекономічного регулювання, інструментом, за допомогою якого уряди можуть регулювати економічний розвиток. Тому діяльність органів виконавчої влади кожної країни спрямована на забезпечення стабільності фінансово-кредитної системи та фінансового стану в цілому.

З переходом до ринкових форм економічної діяльності в Україні особливу важливість набуває державна політика, реалізація якої спрямована на досягнення стабілізації макроекономічних показників економічного зростання.

Одним з найважливіших макроекономічних факторів, які, з одного боку, мають величезний вплив на стан економіки будь-якої країни, а з іншого боку, слугують своєрідним показником рівноважного стану економіки, є інфляція.

Оскільки інфляція є складним багатофакторним явищем, доцільно досліджувати не тільки рівень і динаміку споживчих цін безпосередньо, а й інфляційні процеси в цілому, враховуючи також час, вплив інших економічних факторів, інфляційні очікування тощо. У країнах з перехідною економікою інфляційні процеси мають певні особливості їх витоку, тому вони вимагають принципово нових підходів до управління ними у поєднанні з факторами економічного зростання та зайнятості [7].

Аналіз останніх досліджень. Деякі аспекти цієї багатогранної проблеми були і є предметом наукових досліджень багатьох українських вчених-економістів, зокрема А. Гальчинського, В. Геїці, О. Дзилубки, М. Звейракової, С. Корабліна, Н. Костина, О.Мельника, В. Наїдонов, О. Петрика, О. Редкіна, М.

Савлук, О. Чернявський та інші. Серед вчених ближнього зарубіжжя заслуговують на увагу роботи Л. Абалкіна, Л. Красавіна, О. Лаврушина, С. Лушина, С. Меншикова, В. Новожилова та інших відомих економістів.

Україна, отримавши незалежність, знаходиться на шляху побудови ринкової економіки, що, безсумнівно, викликає необхідність розгляду сукупності економічних параметрів, що визначають специфіку інфляційних процесів та здатність державного керівництва управляти, пристосовуватися та контролювати інфляцію.

Метою даної роботи є дослідження сучасного стану інфляції в Україні та чинників впливу на неї.

Викладення основного матеріалу. Інфляція, як специфічна властивість паперових грошей, відома вже кілька століть: – це знецінення грошей, що проявляється через зростання цін. Інфляція вимірюється динамікою цін, вона обернено пропорційна динаміці цін. [3].

У світі немає країни, яка в останні десятиліття так чи інакше не страждала від інфляції. Вплив інфляції є складним і різноманітним. Його високий рівень стає серйозною перешкодою для виробництва, що викликає економічну та соціальну напругу в суспільстві.

Інфляція – явище досить складне у вигляді його прояву і в сукупності факторів, що його викликають. Зовні вона проявляється у зростаючих цінах на товари та тарифах на послуги, при падінні курсу національної валюти, у поглибленні товарного дефіциту. Всі ці явища є проявом знецінення грошей, незалежно від причинно-наслідкового зв'язку між грошима і товарами на ринку.

Часто це трактується як знецінення грошей через зростання цін або просто як процес зростання цін [4].

Встановлено, що економічна сутність інфляції полягає в знеціненні грошей, зменшенні їх купівельної спроможності, дисбалансі попиту і пропозиції, тобто до переповнення каналів обігу з надмірними паперовими грошима, що не забезпечується відповідним зростанням товарної маси. [6].

Якщо цей процес займе тривалий характер, то розрив між рівнями цін на внутрішньому ринку країни і на ринках інших країн і світовому ринку взагалі поглибитися. Відбувається знецінення національної валюти відносно іноземної валюти. Це призводить до зниження їх обмінного курсу, що також є проявом інфляції. Якщо держава накладає обмеження на підвищення цін, тобто запроваджує регулювання ринку, то при наявності надмірного попиту інфляція не зникає, а формує масштабний товарний дефіцит [4].

Проблема інфляції в Україні також дуже гостра. Інфляційні процеси в нас обумовлені сукупністю взаємопов'язаних об'єктивних і суб'єктивних факторів.

Це труднощі національної економіки, залежність від зовнішнього енергозабезпечення, вади економічної політики, помилки в політиці видатків бюджету тощо [5].

У 2014 році, незважаючи на значне уповільнення інфляційних процесів, економічна ситуація в Україні погіршилася. На тлі військових дій на сході країни прискорилося скорочення обсягів промислового виробництва та будівельних робіт. Погіршення купівельної спроможності населення вплинуло на зниження роздрібної торгівлі. Єдиною галуззю економіки, де спостерігалися обсяги виробництва, стало збільшення сільського господарства, що стало головним чинником підтримки економічної активності в Україні з липня по листопад 2018 року.

Зростання базового індексу споживчих цін (ІСЦ) на 2,3% на місяць стало вагомим чинником зростання інфляційного тиску в листопаді 2018 року. Ця динаміка цін була зумовлена, перш за все, зростанням цін на імпортні товари

внаслідок корекції обмінного курсу. Серед компонентів базової інфляції найбільше зростання цін спостерігалось для непродовольчих товарів (зокрема,

одягу та взуття, вартість яких у листопаді збільшилася на 2,4%), значна частина яких імпортувалася [2].

У листопаді 2018 року Державна служба статистики України зафіксувала зниження споживчих цін до 19% порівняно з 24% у попередньому місяці.

Вартість споживчого кошика збільшилася з року в рік і на кінець листопада збільшилася на 21,8% [1].

Аналізуючи інфляційні процеси в Україні, дослідники вказують на такі причини:

1. Науково-технічний прогрес не є на місці, тому протягом багатьох років технічне обладнання є більш дорогим і виникає необхідність оновлення виробництва. Відповідно, для цього потрібні додаткові кошти, що провокує зростання вартості грошей, а також збільшує інфляцію.

2. Розширення кредитної діяльності банками. Якщо масштаби кредитування розширюються в реальних потребах економіки, то це призводить до збільшення випуску кредитних грошей, а також призводить до збільшення платоспроможного попиту.

3. Занадто багато інвестицій в деякі сектори економіки, а в інших – відсутність інвестицій, призводить до надлишку виробництва деяких товарів і відсутності інших. Через це існують диспропорції в економічній системі, а також у сфері грошового обігу.

4. Відсутність балансу між доходами та витратами. У цьому випадку спостерігається дефіцит бюджету, що призводить до збільшення грошової маси шляхом виготовлення нових банкнот [9].

Для утримання інфляційних процесів необхідна тісна взаємодія Національного банку та Уряду України у питаннях координації грошово-кредитної та фінансової політики, включаючи вплив державного боргу на стан грошового ринку, а також активну співпрацю з питань стабільності

фінансової системи, вдосконалення її механізмів та інструментів. Це створить умови для того, щоб були вжиті заходи щодо макроекономічної стабілізації, вдосконалення законодавства про захист прав кредиторів та споживачів фінансових послуг, поліпшення інвестиційного клімату, вдосконалення судової практики при розгляді кредитних спорів, і т. д.

Зі стабілізацією внутрішньополітичної ситуації, припиненням військового конфлікту, поліпшенням ринкових очікувань і поступовим відновленням економіки в 2019 році очікується уповільнення темпів зростання споживчих цін до 9,0%. Ті ж фактори сприятимуть продовженню тенденції до зниження інфляції в найближчі роки [9].

Висновки. Таким чином, з вищесказаного ясно, що інфляція є складним міждисциплінарним процесом, який впливає на ціноутворення і завдає серйозної шкоди економіці країни. Інфляція обов'язково призводить до кризи державних фінансів. Через це реальна вартість доходів бюджету постійно знижується, тому держава повинна скоротити свої витрати.

Антиінфляційна політика змінюється і коригується залежно від ситуації в економіці. В даний час одним з пріоритетів стратегії і тактики економічної політики в Україні є розробка антикризової програми, покликаної захистити країну від наслідків інфляційних процесів, що мали місце в 2018 році. Це проблема цін на продукти харчування, енергоресурси, вплив монополій на ціноутворення і стабілізацію курсу гривні.

Заходи щодо поліпшення фінансового становища в Україні дадуть позитивні результати тільки за умови первинного, обов'язкового і суттєвого поліпшення фінансів основної сфери економіки – фінансів підприємств і організацій, ефективного стимулювання ділової активності та підприємництва, виробничого процесу.

На сьогоднішній день існує дуже широкий спектр різних монетарних та податкових заходів стабілізації, які можуть допомогти впливати на інфляційні процеси:

-по-перше, нормалізація обмінного курсу абсолютно необхідна для припинення всіх видів нееквівалентних міжнародних торгових операцій. Поки іноземна валюта не використовується виключно для імпорту і інших поточних платежів, «гра на занепад» приречена на поразку;

-по-друге, необхідно вжити заходів, щоб збалансувати темпи зростання доходів населення з реальними економічними можливостями. Необхідно індексувати основні види фіксованого доходу (мінімальна заробітна плата, пенсії, стипендії і т. д.), оскільки в інфляційних умовах знецінюються бюджетні платежі (пільги, субсидії, допомоги, зарплати в державному секторі), в результаті чого зменшується довіра до програм і заходів, що здійснюється владою.

Слід також звернути увагу на зростання безробіття, бо воно (безробіття) є одним з наслідків інфляції. У свідомості громадян України різке зростання цін і безробіття тісно взаємопов'язані. Боротьба з ними як з економічним явищем обумовлена необхідністю соціальної та економічної захисту громадян;

-по-третє, уряд повинен нарешті використовувати існуючі ринкові інструменти, щоб приборкати тимчасові (і не дуже) коливання цін на окремі товари і послуги (інтервенційна політика, антимонопольні важелі і т. д.). По можливості, використання адміністративних важелів має бути обмеженим;

-по-четверте, необхідно терміново вжити ефективних заходів для поліпшення ділового середовища, сприяючи при цьому перерозподілу грошових коштів від споживачів в бізнес-сектор і розширенню поставок товарів і послуг на споживчий ринок;

- по-п'яте, необхідно нарешті звернути увагу на фінансові ринки і прийняти дійсно ефективні заходи для їх розвитку, починаючи з розвитку ліквідного та прогнозованого ринку державних цінних паперів, який обов'язково підтягне і інші сегменти. Необхідно відновити довіру громадян України до дій Національного банку України, до заходів грошово-кредитної політики, які він застосовує. Якщо інфляція контролюється Національним банком, тоді ці

очікування значні, реальна економіка сповнена грошей, оскільки пропозиція грошей зростає швидше, ніж рівень цін, що, в свою чергу, стимулює зростання економіки.

Список використаної літератури

- 1.Жалило Ю. А. Теорія і практика формування ефективної економічної стратегії держави: [монографія] / Ю. А. Жаліло. – К. : НІСС, 2019. – 336 с.
- 2.Мельник О. М. Інфляція: теорія і практика регулювання: [монографія] / О. М. Мельник. – К. : Т. «Знання», 1999. – 291 с.
- 3.Місце української літератури. Закон про грошові перекази [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uchni.com.ua/ekonomika/1729/index.html>
- 4.Інтернет-конвертер валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.freecurrencyrates.com>
- 5.Економіка агентства УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua>
- 6.Міністерство фінансів України. Фінансовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://index.minfin.com.ua>
- 7.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 8.Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 16 січня 2014 року № 719-VII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>
- 9.Рада Національного банку України. Рішення № 28 від 11 вересня 2018 року. «Про засади грошово-кредитної політики на 2018 рік. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/vr028500-18>.